

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Генчо Василев Вълчев

**относно дисертационен труд на тема
„МЕНИДЖМЪНТ НА УЧЕБНО-ПОЗНАВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ПРИ
ИНТЕГРИРАНО ОБУЧЕНИЕ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ СЪС СПЕЦИАЛНИ
ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ”**

**за придобиване на образователна и научна степен „Доктор” в област на
висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2
Педагогика (*Специална педагогика*)**

**Докторант: Десислава Петева Пенчева - Петкова
Научен ръководител: доц.. д-р Емилия Хинкова Евгениева**

Административни маркери

Представеният за оценяване и изработване на становище комплект материали е във формат и със съдържание, съответстващи на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св.Климент Охридски”. Освен дисертационния труд са приложени Автореферат и 5 публикации по темата на дисертационното изследване.

Актуалност и дисертабилност на проблематиката

Темата на дисертацията е значима и актуална както в научно-теоретичен, така и в практико-приложен аспект. Интегрираното образование е иновативен процес за нашата образователна система и всички съпътстващи го инструменти, от които то зависи, носят елементи на тази иновативност. В настоящото изследване обект на вниманието е мениджмънта на учебно-познавателния процес при интегрирано обучение на деца и ученици със СОП. Особеният акцент на това изследване провокира очаквания, свързани с възможностите, които то допринася за подобряване на процеса на приобщаване на децата със СОП и повишаване на неговата ефективност. В този смисъл моделът, който докторантът

Десислава Петкова, предлага представлява иновативно прилагане на основни инструменти на педагогическия мениджмънт. Докторантът си поставя амбициозната задача предложението от нея модел да подкрепи постигане на възможно по-голяма обективност на условията за вписване на детето/ученика със СОП в стандартния учебно-познавателен процес, без това да наруши обичайния темп на класа и да промени целта на работата на учителя. В този контекст актуалността на темата и нейната дисертационност не предизвикват съмнение. Още повече, че в предложението дисертационен труд са обхванати базисни маркери на тази сложна проблематика и в резултат са изведени значими обобщения и изводи за повишаване на ефективността на приобщаващия процес.

Познаване на проблематиката

Структурата и съдържанието на Първа глава на дисертационния труд са демонстрация на добра информираност и познаване на базисната и актуалната научната проблематика в трите направления, върху които е изградена концепцията на изследването:

- 1) Мениджмънта като процес и социален феномен;
- 2) Нормативната уредба, регламентираща интеграцията/приобщаващия процес;
- 3) Мениджмънт на допълнителната подкрепа на децата и учениците със СОП.

Доброто познаване на Европейската и националната нормативна база и административно-организационните параметри на процеса на интегрирано обучение на деца със специални образователни потребности е обвързано с достатъчни компетенции в областта на иновациите в управление на образованието и тяхното прилагане в теоретичен и практически аспект - според сферата на действие и обхвата на приложението.

Подходът към селектиране, систематизиране и анализ на научната информация демонстрира познаване на конкретната научна проблематика, както и формирани умения за работа с източници на научна информация.

Параметри на дисертационната разработка

Дисертационния труд е оформен при спазване на нормативните изисквания в Закона за развитие на академичния състав в Република България. Състои се от увод, три глави, изводи и препоръки, заключение, приноси, библиография и приложения. Основният текст е 204 страници, 12 страници със списък на литературните източници и 56 страници с приложения (9 приложения), които включват: международни, европейски и национални документи с регламентиращ характер; част от изследователския инструментариум (два въпросника); модел за използване на чеклист и самия инструмент (по ДОС). В структурно отношение дисертационния труд е логично построен и добре балансиран.

Методика и организация на изследването

Изследователската програма е представена във Втора глава на дисертационната разработка. Концептуалната рамка е детерминирана от три базисни извода, следствие от анализа на теоретичните източници, извършен в първа глава: 1) безспорна е насочеността на институциите към търсене на възможности за гъвкави учебни програми и квалификация на учителите; 2) устойчиво е наложен социалния смисъл на процеса на приобщаване и е преодоляна на нова степен етицираността на хората с увреждания, в частност децата и учениците; 3) налага се необходимостта от създаване на условия за преобразуване на компетентности, така, че да се създадат условия за ефикасна реализация на всеки член на обществото.

Трудът има ясно и точно формулирана цел. Целта е дезагрегирана 3 подцели и 3 изследователски задачи, които ясно очертават конфигурацията на изследването и субординацията на структурните му елементи. Целите и задачите на изследването са логично аргументирани и напълно кореспондират с декларираните изследователски предположения (хипотези). Трите хипотези са коректно формулирани и детерминират трите акцента на изследователската програма, съобразно поставените цели.

Групата на респондентите е коректно селектирана, съобразно целта и задачите на изследването и включва общо 206 респонденти, разпределени в 8 групи.

Изследователската програма е прецизно разработена и в конструктивен план включва три компонента:

1) Беседа с респондентите по проблемите на процеса на интегриране (Въпросник 1);

2) Представяне на технологията на мениджмънта на процеса на интегриране (Въпросник 2 – Първа част);

3) Работа по предложен от респондентите казус с инструментите (Въпросник 2 – Втора част).

Изследователският инструментариум е разработен прецизно и в съответствие с поставените цели.

Анализът на резултатите от изследването е представен в Трета глава. Тук са представени данните, като е следвана хронологията на изследователската програма. Математико-статистическата обработка на данните е извършена с пакет за компютърен статистически анализ SPSS, като за използвани адекватни методи с висока степен на точност и прогнозиране (ако се търси такъв ефект за следващи изследвания). Диференциацията на акцентните направления на анализа е съобразно заложените хипотези. Резултатите от анализа на данните са представени в табличен вид, онагледени са чрез схеми, диаграми и хистограми, което е допълнителен плюс към достоинства на разработката. Интерпретацията на данните и направените обобщения са по посока на хипотезите. При диференцирания анализ на данните по посока на хипотезите са изведени обобщения с практическа стойност за педагогическата практика.

Приноси на дисертационния труд

Приносите на дисертационния труд на Десислава Петкова са с комплексен характер: 1) към научната теория по проблема за мениджмънта на приобщаващия процес на децата със специални образователни потребности и свързаните с този процес обучителни и образователни технологии; 2) приноси с

практико-приложен характер – разработена е технология за диагностика на индивидуалните учебно-познавателни способности на учениците със специални образователни потребности, интегрирани в общообразователна среда, което е сериозно достойнство на разработката.

Искам да отбележа, че при формулиране на приносите на дисертационния труд докторантът е била напълно обективна и не е преувеличила достойнствата на дисертацията.

Публикации по темата на дисертационния труд

Представени са 5 публикации по темата на дисертационния труд – 2 самостоятелни статии и 3 в съавторство. Всички материали са публикувани в официални издания на сборници от конференции и докторантски семинари. Съдържанието на публикациите е в съответствие с проблемните области, обхванати в разработката. По този показател нормативните изисквания са изпълнени.

Оценка на Автореферата

Авторефератът е във формат и със съдържание, които отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на СУ. Съдържанието му точно отразява представения дисертационен труд.

Заклучение

Оценката ми на представения дисертационен труд се базира на следните маркери:

1. Съответствие с регламентите на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ. – *Представения труд и публикации напълно съответстват на нормативните изисквания.*

2. Приноси. - *Научните резултати, постигнати в дисертационния труд са значими за специалнопедагогическата теория и практика.*

3. Дизайн. – *Структурирането на съдържанието и оформлението са извършени прецизно и компетентно.*

Докторантът Десислава Петева Пенчева-Петкова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Специална педагогика и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Това ми дава основание да предложа на уважаемото Научно жури да даде положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на СУ „Св. Климент Охридски” в областта на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика (*Специална педагогика*) на Десислава Петева Пенчева-Петкова .

12.05.2017 г.
гр. Бургас

Доц.д-р Генчо Вълчев